

**Анализ за динамиката на заетостта, безработицата и наетите лица в
секторите от националната икономика, за които кадри подготвя
Стопански факултет на ЮЗУ “Неофит Рилски”**

Анализирайки данните на Агенцията по заетостта и Националния Статистически Институт, обявени чрез докладите *“Наети лица и средна брутна работна заплата през първо тримесечие на 2022 година”* и *“Основни резултати от наблюдението на работната сила през първо тримесечие на 2022 година”*, можем да извадим следните по-важни изводи относно динамиката на заетостта, безработицата и наетите лица в секторите от националната икономика, за които кадри подготвя Стопански факултет на ЮЗУ “Неофит Рилски”.

- **Обобщени показатели**

Коефициентът на икономическа активност за населението на възраст 15 - 64 навършени години е 72.0%, като в сравнение с първото тримесечие на 2021 г. се увеличава с 0.6 процентни пункта.

Коефициентът на заетост за населението на възраст 15 - 64 навършени години нараства с 1.5 процентни пункта в сравнение със същото тримесечие на 2021 г. и достига 68.4%.

Коефициентът на безработица е 4.9%, или с 1.4 процентни пункта по-нисък в сравнение с първото тримесечие на 2021 година.

Обезкуражените лица на възраст 15 - 64 навършени години са 55.3 хил., или 4.5% от икономически неактивните лица в същата възрастова група.

- **Заетост**

През първото тримесечие на 2022 г. **общият брой на заетите лица** е 3 068.3 хил., от които 1 632.2 хил. мъже и 1 436.0 хил. жени. В сравнение с първото тримесечие на 2021 г. броят на заетите лица се увеличава с 1.3%. Относителният дял на заетите лица от населението на възраст 15 и повече навършени години е 52.7%, като при мъжете този дял е 58.6%, а при жените - 47.3%.

От всички заети 3.7% (114.1 хил.) са работодатели, 6.3% (193.0 хил.) - самостоятелно заети лица (без наети), 89.5% (2 744.9 хил.) - наети лица, и 0.5% (16.2

хил.) - неплатени семейни работници. От общия брой на наетите лица 2 101.3 хил. (76.6%) работят в частния сектор, а 643.6 хил. (23.4%) - в обществения.

През първото тримесечие на 2022 г. **заетостта в отделните възрастови групи** е следната:

- **Заетите лица на възраст 15 - 64 навършени години** са 2 975.3 хиляди. Коефициентът на заетост за населението в същата възрастова група е 68.4% (71.8% за мъжете и 64.9% за жените).

- **Коефициентът на заетост за населението на възраст 15 - 29 навършени години** е 36.3% (40.2% за мъжете и 32.2% за жените).

- **Коефициентът на заетост за населението на възраст 20 - 64 навършени години** е 73.7%, съответно 77.4% за мъжете и 69.8% за жените. В сравнение с първото тримесечие на 2021 г. коефициентът на заетост (20 - 64 навършени години) се повишава с 2.0 процентни пункта, с 1.2 процентни пункта при мъжете и с 2.6 процентни пункта при жените.

- **Заетите лица на възраст 55 - 64 навършени години** са 601.4 хил., или 66.0% от населението в същата възрастова група (70.7% от мъжете и 61.7% от жените).

• **Безработица**

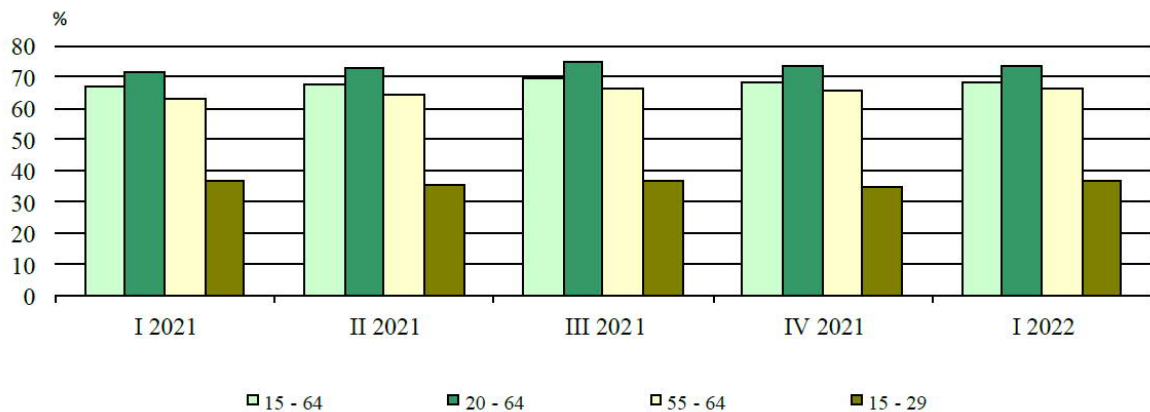
През първото тримесечие на 2022 г. **броят на безработните лица** е 158.7 хил., от които 84.3 хил. (53.1%) са мъже и 74.4 хил. (46.9%) - жени. В сравнение с първото тримесечие на 2021 г. броят на безработните лица намалява с 45.3 хил., или с 22.2%. За същия период **коефициентът на безработица** намалява с 1.4 процентни пункта и достига 4.9%. Коефициентът на безработица намалява с 1.7 процентни пункта при мъжете и с 1.1 процентни пункта при жените и през първото тримесечие на 2022 г. стойността му е еднаква за мъжете и жените.

От всички безработни лица 10.6% са с висше образование, 52.1% - със средно, и 37.3% - с основно или по-ниско образование. Коефициентите на безработица по степени на образование са съответно 1.6% за висше образование, 4.6% за средно образование и 16.4% за основно и по-ниско образование.

От общия брой на безработните лица 19.2 хил., или 12.1%, търсят първа работа.

През първото тримесечие на 2022 г. **коефициентът на безработица за възрастовата група 15 - 29 навършени години** е 8.3% (8.1% при мъжете и 8.6% при жените), като в сравнение със същото тримесечие на 2021 г. е по-нисък с 2.7 процентни пункта. Намаление на коефициента на безработица (15 - 29 навършени години) се

регистрира само при мъжете - с 5.0 процентни пункта, докато при жените има увеличение по този показател с 0.4 процентни пункта.

Фигура 1. Коефициенти на безработица по възрастови групи и тримесечия

Източник: Национален Статистически Институт

Отчитайки средно месечния прираст на безработни лица в региона на Югозападна България трябва да отчетем следните факти (Таблица 1):

- **За период януари-юни 2021 г. в сравнение с януари-юни 2020 г. се наблюдава отрицателен прираст на безработните лица в региона.** За Благоевград той се равнява на (-1,5%), за София (област) – (-1,6%) и за София (град) – (-0,7%). Тези стойности за региона са в синхрон с наблюдаваното за страната като цяло (-1,3%), като можем да отбележим, че Благоевград регистрира по-висок спад (регистрирани са 2 282 безработни лица по-малко в сравнение с януари-юни 2020 г.). Най-висок отрицателен прираст на равнището на безработица при центровете в региона е регистриран в Благоевград, като в София (град) е отбелязано най-ниското равнище на безработица за страната (само 2,4% при 6,2% за страната като цяло).
- **Равнището на безработица в региона показва стойности по-високи от средните за страната.** При национално равнище на безработица от 6,2%, равнището на безработица в региона е най-високо в Благоевград – 10,0%, последвано от София (област) с 6,2%. София (град) регистрира най-ниското равнище в страната от 2,4%, приблизително три пъти по-ниско от националното.
- **Въпреки регистрираните високи нива на безработица в региона за периода януари-юни 2021 г., не можем да не отбележим, че спрямо предходния период януари-юни 2020 г. се наблюдава отрицателен прираст.** В допълнение, спадът на

равнището на безработица за Благоевград е с (-1,5%), за София (област) е (-1,6%) и София (град) е (-0,7%).

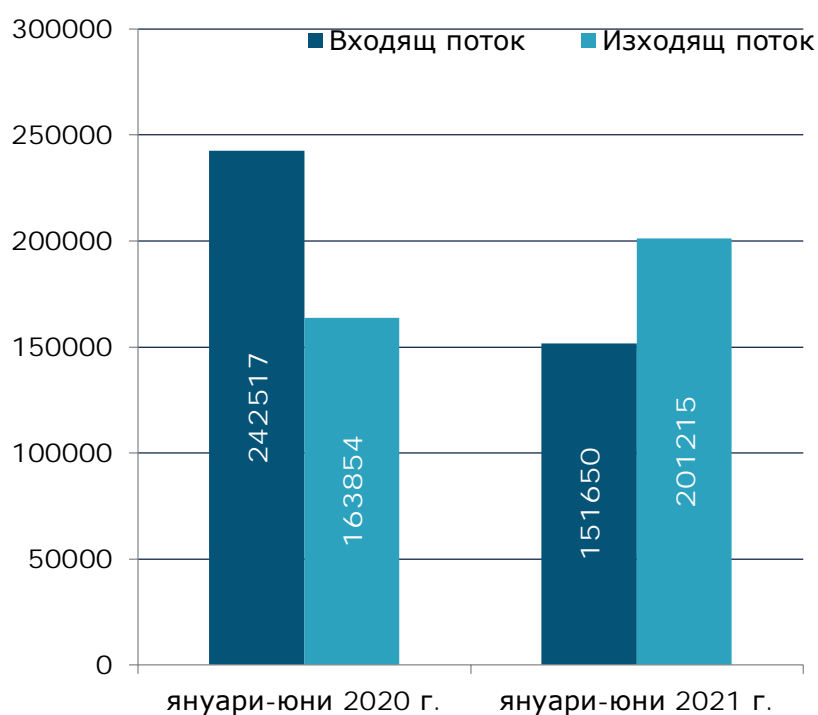
Таблица 1. Средномесечен брой на регистрираните безработни лица в дирекция "Бюро по труда" и равнище на безработица за периода януари-юни 2021 г.

Показатели	Безработни лица	Прираст спрямо януари-юни 2020 г.		Равнище на безработица*	Прираст спрямо януари-юни 2020 г.
		Брой	Процент		п.п.
За страната	204 377	-43 877	-17,7	6,2	-1,3
Благоевград	15 136	-2 282	-13,1	10,0	-1,5
Бургас	10 848	-2 354	-17,8	5,8	-1,2
Варна	10 586	-2 479	-19,0	4,8	-1,1
Велико Търново	6 445	-1 337	-17,2	5,9	-1,2
Видин	5 016	-834	-14,3	13,3	-2,2
Враца	8 216	-1 420	-14,7	11,0	-1,9
Габрово	2 513	-379	-13,1	4,6	-0,7
Добрич	4 811	-1 459	-23,3	6,0	-1,8
Кърджали	5 316	-844	-13,7	8,8	-1,4
Кюстендил	4 922	-243	-4,7	8,6	-0,4
Ловеч	5 103	-1 514	-22,9	9,1	-2,7
Монтана	6 978	-1 202	-14,7	11,6	-2,0
Пазарджик	9 242	-2 109	-18,6	8,0	-1,8
Перник	3 151	-406	-11,4	5,2	-0,7
Плевен	9 329	-1 943	-17,2	8,7	-1,8
Пловдив	15 719	-3 201	-16,9	5,2	-1,1
Разград	5 073	-920	-15,4	9,7	-1,8
Русе	6 273	-1 820	-22,5	6,1	-1,8
Силистра	4 629	-1 414	-23,4	10,2	-3,1
Сливен	7 496	-1 454	-16,2	9,6	-1,9
Смолян	5 629	-822	-12,7	9,6	-1,4
София	6 769	-1 763	-20,7	6,2	-1,6
София (столица)	15 976	-4 541	-22,1	2,4	-0,7
Стара Загора	7 226	-1 874	-20,6	4,9	-1,3

Търговище	4 501	-1 373	-23,4	9,2	-2,8
Хасково	6 352	-2 143	-25,2	6,1	-2,1
Шумен	7 879	-797	-9,2	10,3	-1,0
Ямбол	3 246	-952	-22,7	5,8	-1,7

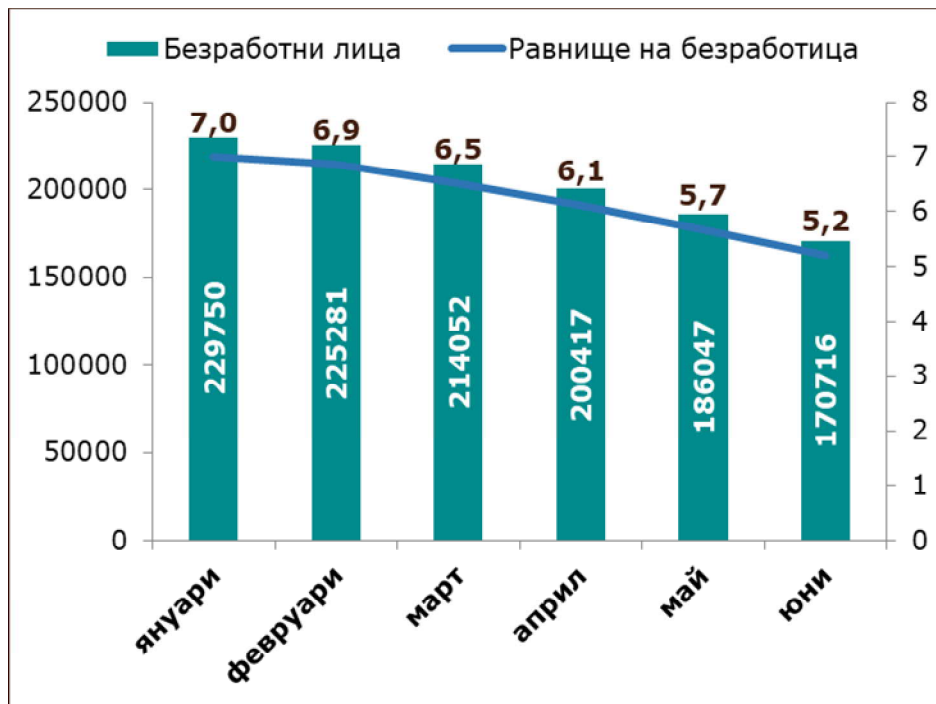
Източник: Агенция по заетостта

Статистиката на Агенция по заетостта показва, че *равнището на безработица бележи спад на данните спрямо януари-юни 2020 г. а през 2021 г. се намалява с -1,3% спрямо същия период за предходна година* (Фигура 2).

Фигура 2. Входящ и изходящ поток на безработни лица през януари-юни 2021 г.

Източник: Агенция по заетостта

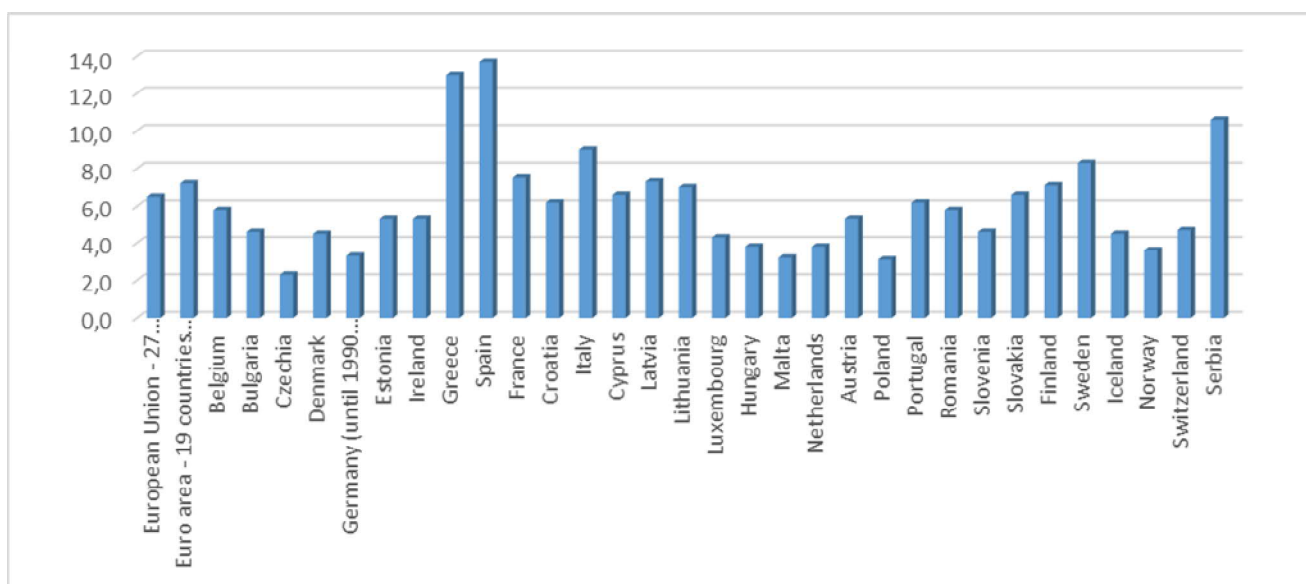
Фигура 3. Брой регистрирани безработни лица и равнище на безработица януари-юни 2021 г. (средномесечно)

Източник: Агенция по заетостта

Равнището на безработица в България за четвърто тримесечие на 2021 г. е по-ниско от средното за Европейския съюз – 4,6% в национален мащаб при 6,5% на общностно ниво (Фигура 4). Това наблюдение може да се определи като закономерно, сравнявайки го с регистрираното за същия период на 2020 г. – 6,3% за национално при 7,5% за общностно ниво.

По последни данни на Евростат през четвърто тримесечие 2021 г. равнището на безработица в страните от **Европейския съюз (ЕС-27)** е **6,5%** (при 6,8% през трето тримесечие 2021 г. и 7,5% през четвърто тримесечие 2020 г.). В тази извадка, равнището на безработица за **България** е определено на **4,6%** (при 5,0% през трето тримесечие 2021г. и 6,3 % през четвърто тримесечие 2020 г.).

Ниското ниво на безработица на национално ниво не трябва да се разглежда в крайната му съдържателност, особено когато се акцентира върху разбивката му по региони в страната (Фигура 5). Анализирайки региона на Югозападна България трябва да отчетем, че най-високата безработица се регистрира за Благоевград – 10,0%, последвана от София (област) – 6,2% и София (град) – 2,4%. Освен че Благоевград регистрира най-високото ниво на безработица, то е чувствително по-високо от средното за страната – 10,0% при равнище за страната - 6,2 %.

Фигура 4. Безработицата по данни на Евростат през четвърто тримесечие на 2021 г.

Източник: Агенция по заетостта

http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=une_rt_q&lang=en

Фигура 5. Средномесечен брой на регистрираните безработни лица и равнище на безработица по области

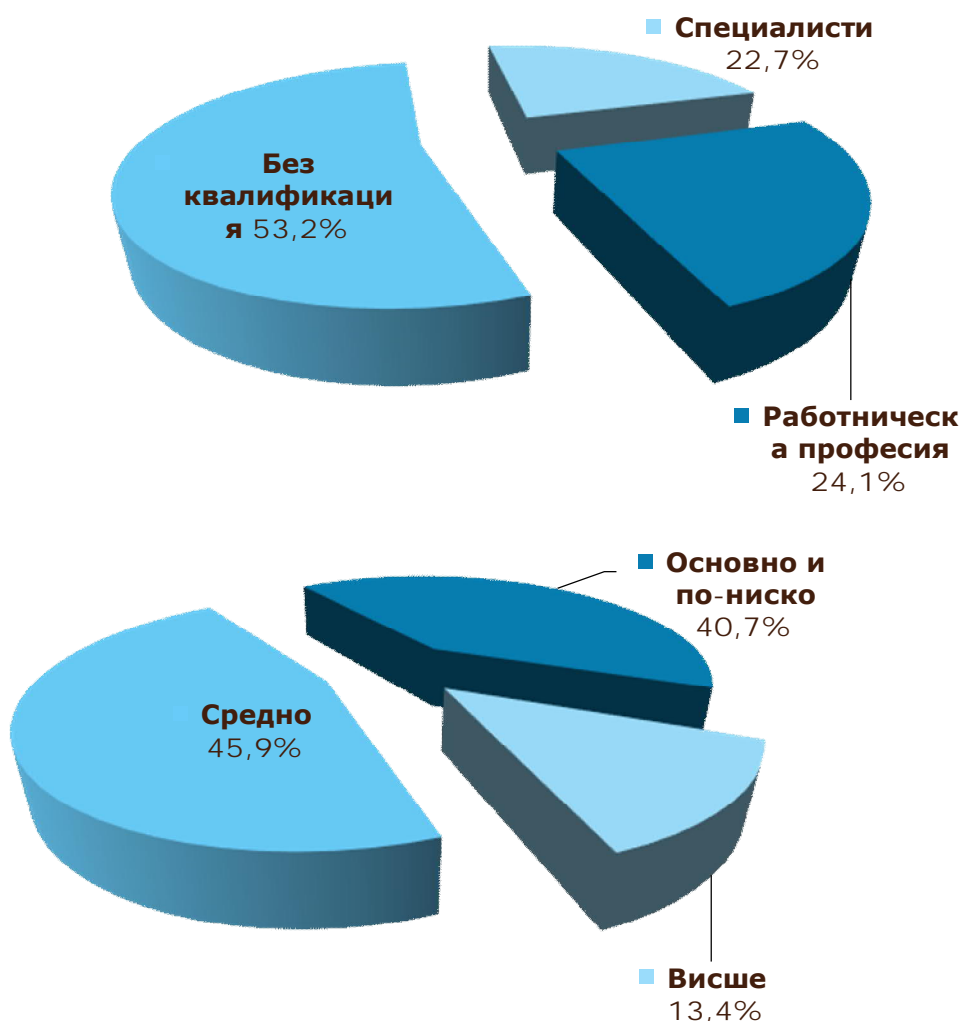
Източник: Агенция по заетостта

Анализирайки данните за професионалната и образователна структура на регистрираните безработни лица през първо полугодие на 2020 г. и 2021 г., не са открити съществени различия между съответните структури (Фигура 6).

Новорегистрираните безработни намаляват с 39,4% спрямо същият период на

2020 г., като достигат 145 532 лица. Сравнителният анализ с година по-рано отчита, че числеността им намалява с 94742 лица.

Прави впечатление, че в структурата на новорегистрираните безработни в страната за полугодие на 2021 г., присъствието на лица, притежаващи висше образование, е с относително най-нисък дял (13,4%). Професионалната и образователна структура на новорегистрираните безработни се запазва почти постоянна всеки месец, като най-голям дял в структурата на новорегистрираните безработни заемат лицата със средно образование (45,9%) и тези без квалификация (53,2%). Този близо четири пъти по-висок дял на безработицата при по-ниските степени на образование показва, че и през 2021 г. наличието на висше образование е сериозна предпоставка за успешно включване на пазара на труда или погледнато от перспективата на университетите у нас *не може да твърдим*, че последните “произвеждат” безработица.

Фиг. 6. Професионална и образователна структура на новорегистрираните

безработни през полугодията на 2021 г.

Източник: Агенция по заетостта

Регистрирани продължително безработни лица

По данни на Агенция по заетостта, през декември 2021 г. броят на лицата с продължителност на регистрация над 1 г. е 37 629 лица или 23,9% от безработните. Числеността и дялът им намаляват на месечна и годишна база. Във възрастовата структурата с най-висок дял остава групата на безработните над 50 г., като през декември 2021 г. той е 49,9% от всички продължително безработни лица.

Образователната и професионална структура на продължително безработните показват преобладаващо присъствие на лица без квалификация и специалност (70,7%), както и такива с основно и по-ниско образование (64,7%).

Анализът на продължителната безработица по области показва, че дялът ѝ се движи в широк диапазон – от 2.9% от всички регистрирани безработни в София-град, за София област – 14,3% до 44.7% в Монтана и 42.5% във Видин, а за Благоевград – 26,0%.

Безработни младежи до 24 г. – Броят и дялът им намаляват на месечна база, достигайки до 6 992 лица или 4,4% от всички безработни. Сравнението с година по-рано отчита спад както в номинално, така и в дялово изражение (4,5%). В образователната структура най-съществени са дяловете на младежите със средно и основно и по-ниско образование, съответно 50.9% и 42.4%. Професионалната структура в най-голяма степен се формира от младежи без квалификация и специалност (67.8%). През декември 2021 г. от регистрираните безработни до 24 г., 13.6% са продължително безработни.

IV. Наети

Спрямо края на четвърто тримесечие на 2021 г. (Таблица 2), през първо тримесечие на 2021 г. най-голямо намаление на наетите лица се наблюдава в икономическите дейности „Промисленост - общо” – с 9 584 (-1.76%) и „Строителство“ – с 3 580 (-2,79). Най-голямо увеличение на наетите през четвърто тримесечие на 2021 г. в сравнение с първо тримесечие на 2021 г. се наблюдава в икономическите дейности „Хотелиерство и ресторантьорство” - с 4 423 наети лица (5,5%) и „Създаване и

разпространение на информация и творчески продукти; Далекосъобщения - общо ” с 3449 (3,25%). Относителен спад на наетите лица е отчетен при икономическите дейности „Операции с недвижими имоти“ с 427 наети лица (-2,27%) и „Транспорт, складиране и пощи - общо“ - с 1 699 наети лица (-1,21%).

Таблица 2. Наети лица по трудово и служебно правоотношение по икономически дейности през тримесечия на 2021 година

Икономически дейности	Тримесечия на 2021 година			
	I	II	III	IV
Промишленост - общо	544255	542247	537265	534671
Продукти за междинно потребление	162414	163864	162632	162939
Енергийни продукти	55772	55523	55130	54781
Инвестиционни продукти	106883	105788	105723	103656
Потребителски дълготрайни продукти	29174	29220	28482	28496
Потребителски недълготрайни продукти	190012	187852	185298	184799
Добивна промишленост	19295	19246	19137	18963
Преработваща промишленост	479348	477564	472992	470874
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и газ	29808	29705	29448	29222
Събиране, пречистване и доставяне на води	15804	15732	15688	15612
Строителство	128443	128922	126091	124863
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	383564	387561	386261	385248
Търговия на едро и дребно с автомобили и мотоциклети, техническо обслужване и ремонт	34129	34090	34106	34099
Търговия на едро, без търговията с автомобили и мотоциклети	144861	147328	146963	146361
Търговия на дребно, без търговията с автомобили и мотоциклети	204574	206143	205192	204788
Търговия на дребно, без търговията с автомобилни горива и смазочни материали	191454	192705	191663	191481
Услуги на бизнес икономиката (без търговия и финансови и застрахователни дейности)	510436	542630	526334	516814
Транспорт, складиране и пощи - общо	140387	140404	139973	138688
Хотелиерство и ресторантьорство	80355	106314	94507	84778
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; Далекосъобщения - общо	105917	107464	107726	109366
Операции с недвижими имоти	18760	19528	18536	18333
Юридически; счетоводни; консултантски; архитектурни; инженерни; рекламни и други професионални дейности	65389	65540	65347	65841
Административни и спомагателни дейности	99628	103380	100245	99808

Източник: Национален статистически институт

Профилът на заявените от работодателите работни места в периода първо полугодие на 2020 г. и на 2021 г. (Фигура 7) дава възможност за анализ на търсенето на специалисти в предлаганите за обучение специалности в Стопански факултет на ЮЗУ “Неофит Рилски”. Търсенето на специалисти в сферата на Административните

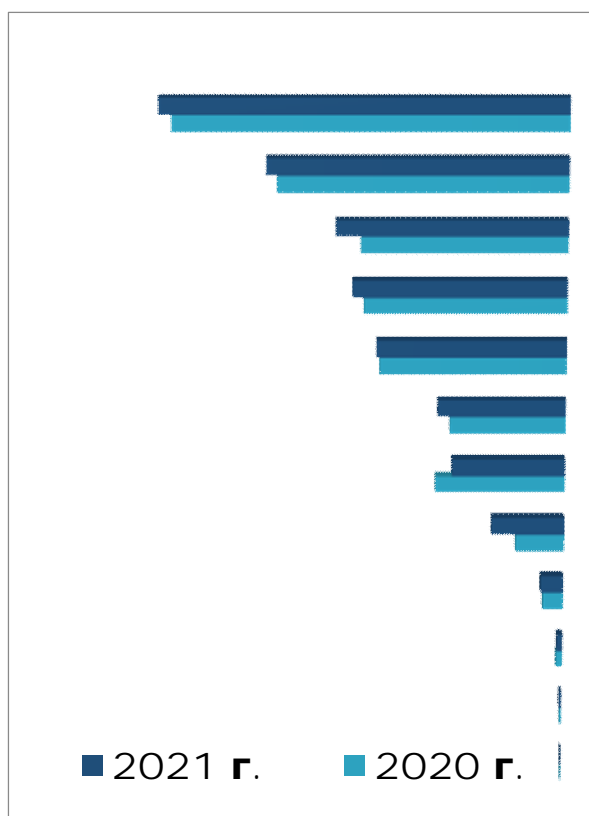
дейности е на пето място и има нарастване на предлаганите работни места (889), същата тенденция се забелязва, „Финансови и застрахователни дейности“ – 10-то място (772), „Хуманно здравеопазване и социална работа” – 11-то място (597). За радост другите сфери, в които факултетът подготвя кадри, регистрират следното търсене, отчита се увеличение на предлаганите работни места в сравнение с първо полугодие на 2021 г. спрямо същото полугодие на 2020 г.: „Държавно управление“ – 4-то място (1515) и съответно „Хотелиерство и ресторантьорство“ - 2-ро място (-45).

Фигура 7. Заявени свободни работни места на първичен пазар на труда по икономически дейности през януари-юни на 2020 г. и 2021 г

Източник: Агенция по заетостта

Данните за постъпилите на работа през първо и четвърто тримесечие на 2021 г. са представи във Фигура 8 и Таблица 3.

Фигура 8. Постъпили на работа лица от наблюдаваните групи на пазара на труда през полугодieto на 2021 г.

Източник: Агенция по заетостта

Таблица 3. Характеристики на започналите работа през полугодieto на 2021 г.

	2020 г.	2021 г.	разлика
Жени	72 667	74 984	2 317
Без квалификация	53 475	55 512	2 037
Над 50 г.	38 176	42 788	4 612
Специалисти	37 571	39 664	2 093
Работническа професия	34 614	35 244	630
С висше образование	21 586	23 834	2 248
Младежи до 29 г.	24 220	21 119	-3 101
Продължително безработни лица	9 126	13 666	4 540
Хора с увреждания	3 926	4 368	442
Регистрирани пенсионери започнали работа	1 277	1 183	-94

чрез БТ			
Регистрирани заети лица започнали работа чрез БТ	448	607	159
Регистрирани учащи се започнали работа чрез БТ	227	263	36

Източник: Агенция по заетостта

Анализът на постъпилите на работа през полугодieto на 2021 г. (Фигура 8 и Таблица 3) показва, че е наличен ръст спрямо регистрираното през същия период на 2020 г.– от 78 510 души през 2020 г. на 107851 през 2021 г. Този факт би могъл да бъде интерпретиран на фона на по-нисите нива на заболяемост с COVID-19 през 2021 г. в сравнение с предходната 2020 година. Контекст подкрепен и от данните за намаляването през 2021 г, на продължително безработните. Регистрираният ръст на постъпилите на работа е наличен и по отношение на тези с висше образование – от 21 586 лица през 2020 г. на 23 834 през 2021г. Това увеличение на постъпилите на работа е средно за разглеждания период в сравнение с другите относителни групи:

- С работническа професия – от 34 614 на 35 244 лица;
- Специалисти – от 37 571 на 39 664 лица;
- Без квалификация – от 53 475 на 55 512 лица.

13.06.2022 г.

Изготвили:

гр. Благоевград

/гл.ас. д-р Миглена Тренчева